

ENSIHOITOPALVELUN KULJETTAMATTA JÄTTÄMISEEN PÄÄTYNEET ENSIHOITOTEHTÄVÄT (NS. X-TEHTÄVÄT)

Marko Hoikka, Tom Silfvast, Tero I Ala-Kokko

Kainuun keskussairaala; Anestesiologian, tehohoidon ja kivunhoidon klinikka, Helsingin yliopisto ja Hyks; OYS

Tutkimuksen tarkoitus

► Hätäkeskuksiin tulevien hätäpuheluiden määrä on viime vuosina kasvanut huomattavasti (1). Ihmisten kynnys avun hälyttämiseksi on mataltunut ja yhteys hätäkeskukseen otetaan pienissäkin vammoissa ja jopa kroonisissa kiireettömissä vaivoissa (2). Tämä on johtanut lisääntyneisiin ensihoitopalvelun tehtävämääriin, joista yhä suurempi osuus ei johda potilaan ambulanssi-kuljetukseen. Sairaanhoidopiireille ensihoitopalvelusta aiheutuneet kustannukset ovat samaan aikaan kasvaneet huomattavasti. Tämän tutkimuksen tarkoitus oli selvittää niiden tehtävien osuutta, jotka eivät johtaneet potilaan kuljettamiseen ambulanssilla (ns. x-tehtävät).

Aineisto

Tutkimus suoritettiin Kainuun sekä Länsi-Pohjan sairaanhoidopiirin alueilla, joissa sairaanhoidopiirit tuottavat ensihoitopalvelun omana toimintanaan suorittaen yhteensä 35 000 ensihoitotehtävää vuosittain.

Menetelmät

Kaikki 1.1.2014-30.6.2014 välisenä aikana toteutuneet ensihoitotehtävät tarkasteltiin retrospektiivisesti. Sekundaariset hoitolaitossiirrot, kotisairaanhoidolliset tehtävät sekä ennen potilaan kohtaamista peruuntuneet tehtävät suljettiin pois tutkimuksesta. Demografisten muuttujien lisäksi ensihoitotehtävistä tilastoitiin potilaan kuljettamatta jättämiseen johtanut syykoodi.

Tulokset

Tutkimusaikana suoritettiin yhteensä 13 354 ensihoitotehtävää, joista 5 574 (41,7 %) tehtävää ei johtanut potilaan kuljettamiseen ambulanssilla. Näistä potilaista 48,1 % pystyi jäämään kotiin ensihoitajien tekemän tilanarvion sekä yksinkertaisen tutkimuksien ja hoitotoimenpiteiden jälkeen. 1 891 potilaan kohdalla ensihoitajat arvioivat, ettei minkäänlaisia hoitotoimenpiteitä tarvittu, vastaten 14,2 % kokonaistehtävämäärästä. Päivystysaikaisten kuljetukseen johtamattomien tehtävien osuus oli suurempi – 46,9 % vs. 29,3 %, kuten

myös Kainuun alueen x-tehtävien osuus – 46,5 % vs. 33,3 %.

Johtopäätökset

Suuri osuus nykyisistä ensihoidon tehtävistä, erityisesti päivystysaikaan, ei johda potilaan kuljettamiseen ambulanssilla. Perusterveydenhuoltopalveluiden huono saatavuus sekä pitkä etäisyys päivystyspisteeseen saattavat selittää alueellisia eroja x-tehtävien määrässä. Jälkikäteen arvioituna merkittävä osa x-tehtävistä ei olisi vaatinut ensihoitopalvelun hälyttämistä hätäkeskuksesta, vaan tapauksen olisi voinut hoitaa esimerkiksi terveydenhuollon ammattilaisen antamalla puhelinohjauksella tai kotisairaanhoidollisilla toimenpiteillä. Nykyisen hätäkeskusjärjestelmän toimivuutta terveydenhuoltojärjestelmän kannalta tulisikin arvioida kriittisesti. ■

Viitteet

1. Australian Health Review 2011;:35(1): 63-9.
2. BMJ Open 2015; 5(5).

	Kaikki tehtävät	X-tehtävät	Potilas kuollut kohteessa	Potilas luovutettiin toiselle viranomaiselle	Kuljetus muulla kuin ensihoitoyksiköllä	Ei tarvetta ensihoidolle	Potilas kieltäytyi	Potilasta ei löydetty	Tilanarvion ja hoidon jälkeen ei tarvetta kuljetukselle
Kaikki tehtävät x-tehtävien sisällä	13 354	5 574 (41,7 %)	123 (0,9 %) 2,2 %	72 (0,5 %) 1,3 %	509 (3,8 %) 9,1 %	1891 (14,2%) 33,9 %	194 (1,5 %) 3,5 %	93 (0,7 %) 1,7 %	2 686 (20,1 %) 48,2 %
A-kiireellisyys x-tehtävien sisällä	642	197 (30,7 %)	54 (8,4 %) 27,4 %	2 (0,3 %) 1,0 %	24 (3,7 %) 12,2 %	15 (2,3 %) 7,6 %	10 (1,6 %) 5,1 %	2 (0,3 %) 1,0 %	90 (14,0 %) 45,7 %
B-kiireellisyys x-tehtävien sisällä	3 412	1 189 (34,8%)	66 (1,9 %) 5,6 %	19 (0,6 %) 1,6 %	70 (2,1 %) 5,9 %	318 (9,3 %) 26,7 %	59 (1,7 %) 5,0 %	25 (0,7 %) 2,1 %	632 (18,5 %) 53,2 %
C-kiireellisyys x-tehtävien sisällä	5 962	2 555 (42,9%)	2 (0,0 %) 0,1 %	45 (0,8 %) 1,8 %	245 (4,1 %) 9,6 %	840 (14,1 %) 32,9 %	87 (1,5 %) 3,4 %	41 (0,7 %) 1,6 %	1295 (21,7 %) 50,7 %
D-kiireellisyys x-tehtävien sisällä	3 338	1 629 (48,8%)	1 (0,0 %) 0,1 %	8 (0,2 %) 0,5 %	170 (5,1 %) 10,4 %	718 (21,5 %) 44,1 %	38 (1,1 %) 2,3 %	25 (0,7 %) 1,5 %	669 (20,0 %) 41,1 %
Arkiaika	3 943	1 157 (29,3%)	48 (1,2 %) 1,2 %	23 (0,6 %) 0,6 %	123 (3,2 %) 3,1 %	363 (9,2 %) 9,2 %	53 (1,3 %) 1,3 %	21 (0,5 %) 0,5 %	525 (13,3 %) 13,3 %
Päivystysaika	9 411	4 414 (46,9%)	76 (0,8 %) 0,8 %	49 (0,5 %) 0,5 %	386 (4,1 %) 4,1 %	1528 (16,2%) 16,2 %	141 (1,5 %) 1,5 %	72 (0,8 %) 0,8 %	2161 (23,0 %) 23,0 %